

Редукція та розв'язки одного класу систем нелінійних рівнянь реакції-дифузії зі степеневими нелінійностями

Л.П. МИРОНЮК †, *Р.М. ЧЕРНІГА* ‡

† *Волинський державний університет імені Лесі Українки, Луцьк*

‡ *Інститут математики НАН України, Київ*

E-mail: cherniha@imath.kiev.ua

Проведено нелінійську редукцію та знайдено точні розв'язки класу нелінійних систем рівнянь реакції-дифузії зі степеневими коефіцієнтами дифузії та взаємодії. Зокрема, у явному вигляді отримано вибухаючі розв'язки для окремих систем такого вигляду.

Non-Lie reduction and exact solutions of a class of nonlinear reaction-diffusion systems with power coefficients of diffusivity and interaction are obtained. In the particular case, the blow up solutions for some systems are constructed.

1. Вступ. В цій роботі розглядаються нелінійні системи рівнянь реакції-дифузії вигляду

$$\begin{aligned} U_t &= (U^{\alpha_1} U_x)_x + U(a_1 + b_1 U^{\alpha_1}) + c_1 UV^{\alpha_2}, \\ V_t &= (V^{\alpha_2} V_x)_x + V(a_2 + b_2 V^{\alpha_2}) + c_2 VU^{\alpha_1}, \end{aligned} \quad (1)$$

де $\alpha_k, a_k, b_k, c_k, k = 1, 2$ – довільні сталі, $U = U(t, x), V = V(t, x)$ – шукані функції. У випадку $\alpha_k = 1, k = 1, 2$, ця система набуває вигляду

$$\begin{aligned} U_t &= (UU_x)_x + U(a_1 + b_1 U) + c_1 UV, \\ V_t &= (VV_x)_x + V(a_2 + b_2 V) + c_2 VU. \end{aligned} \quad (2)$$

Система (2) є природнім узагальненням дифузивної системи Лотки–Вольтера на випадок змінних коефіцієнтів дифузії. Зокрема, у випадку $V \equiv 0$ система (2) набуває вигляду так званого пористого

рівняння Фішера, яке вивчалось в багатьох роботах (див., наприклад, [1]). Як відомо, класична дифузійна система Лотки–Вольтера (тобто (2) зі сталими коефіцієнтами дифузії) була запропонована для опису взаємодії двох біологічних видів, зокрема, в залежності від знаків коефіцієнтів, вона є моделлю “хижак U – жертва V ” або моделлю змагання чи симбіозу двох видів. Проте давно встановлено, що вона недостатньо точно описує ці процеси і має суттєві недоліки (див. детальніше [1, п. 3.1]), тому на теперішній час вивчаються різноманітні узагальнення цієї системи (див., наприклад, [2] та цитовану там літературу). Як одне з таких узагальнень може розглядатися і система (1).

Робота побудована таким чином. В пункті 2 система (1) зі степеневими нелінійностями заміною залежних змінних зводиться до системи з квадратичними нелінійностями. Отримана система методом додаткових породжуючих умов редукована до систем звичайних диференціальних рівнянь (ЗДР). В пункті 3 знайдено окремі випадки, для яких побудовані розв’язки отриманих систем ЗДР в термінах елементарних функцій. Для цих випадків отримано в явному вигляді точні розв’язки відповідних систем реакції-дифузії.

2. Редукція системи. Застосовуючи заміну $U = u^{\frac{1}{\alpha_1}}$, $V = v^{\frac{1}{\alpha_2}}$ (див. [2]), зведемо систему (1) до вигляду:

$$\begin{aligned} u_t &= uu_{xx} + \frac{1}{\alpha_1} u_x^2 + \alpha_1(a_1 u + b_1 u^2) + \alpha_1 c_1 uv, \\ v_t &= vv_{xx} + \frac{1}{\alpha_2} v_x^2 + \alpha_2(a_2 v + b_2 v^2) + \alpha_2 c_2 uv. \end{aligned} \quad (3)$$

Оскільки (3) містить лише квадратичні нелінійності, то використовуємо підхід, запропонований в [3]. Як додаткову породжуючу умову виберемо систему лінійних ЗДР третього порядку

$$\begin{aligned} \beta_1(t) \frac{du}{dx} + \beta_2(t) \frac{d^2 u}{dx^2} + \frac{d^3 u}{dx^3} &= 0, \\ \beta_1(t) \frac{dv}{dx} + \beta_2(t) \frac{d^2 v}{dx^2} + \frac{d^3 v}{dx^3} &= 0, \end{aligned} \quad (4)$$

де $\beta_1(t)$, $\beta_2(t)$ – довільні гладкі функції, а змінна t розглядається як параметр. З теорії ЗДР відомо, що в залежності від $\beta_1(t)$, $\beta_2(t)$ розв’язки системи (4) можуть мати один з таких виглядів:

$$\begin{aligned} u &= \varphi_0(t) + \varphi_1(t)x + \varphi_2(t)x^2, \\ v &= \psi_0(t) + \psi_1(t)x + \psi_2(t)x^2, \end{aligned} \quad (5)$$

якщо $\beta_1 = \beta_2 = 0$;

$$\begin{aligned} u &= \varphi_0(t) + \varphi_1(t)x + \varphi_2(t)e^{\gamma(t)x}, \\ v &= \psi_0(t) + \psi_1(t)x + \psi_2e^{\gamma(t)x}, \end{aligned} \quad (6)$$

якщо $\beta_1 = 0$;

$$\begin{aligned} u &= \varphi_0(t) + \varphi_1(t)e^{\gamma_1(t)x} + \varphi_2(t)e^{\gamma_2(t)x}, \\ v &= \psi_0(t) + \psi_1(t)e^{\gamma_1(t)x} + \psi_2e^{\gamma_2(t)x}, \end{aligned} \quad (7)$$

якщо $\gamma_{1,2}(t) = \frac{1}{2}(\pm\sqrt{D} - \beta_2)$, $D = \beta_2^2 - 4\beta_1 > 0$, $\gamma_1 \neq \gamma_2$;

$$\begin{aligned} u &= \varphi_0(t) + e^{-\frac{\beta_2 x}{2}} \left(\varphi_1(t) \cos \frac{\sqrt{-D}}{2} x + \varphi_2(t) \sin \frac{\sqrt{-D}}{2} x \right), \\ v &= \psi_0(t) + e^{-\frac{\beta_2 x}{2}} \left(\psi_1(t) \cos \frac{\sqrt{-D}}{2} x + \psi_2(t) \sin \frac{\sqrt{-D}}{2} x \right), \end{aligned} \quad (8)$$

якщо $D < 0$;

$$\begin{aligned} u &= \varphi_0(t) + \varphi_1(t)e^{\gamma(t)x} + x\varphi_2(t)e^{\gamma(t)x}, \\ v &= \psi_0(t) + \psi_1(t)e^{\gamma(t)x} + x\psi_2(t)e^{\gamma(t)x}, \end{aligned} \quad (9)$$

якщо $D = 0$, $\gamma_1 = \gamma_2 = \gamma$.

В формулах (5)–(9) $\varphi_i(t)$, $\psi_i(t)$, $i = 0, 1, 2$ є новими невідомими функціями. Виявляється, що анзаці (5)–(9) редукують (3) до систем ЗДР для функцій $\varphi_i(t)$, $\psi_i(t)$ лише при певних додаткових умовах на коефіцієнти (3).

Розгляньмо це детально на прикладі анзацу (5). Знайшовши u_t , u_x та u_{xx} і підставивши в (3), одержимо такі вирази:

$$\begin{aligned} \dot{\varphi}_0(t) + \dot{\varphi}_1(t)x + \dot{\varphi}_2(t)x^2 &= 2\varphi_0\varphi_1 + \frac{1}{\alpha_1}\varphi_1^2 + \alpha_1a_1\varphi_0 + \alpha_1b_1\varphi_0^2 + \\ &+ \alpha_1c_1\varphi_0\psi_0 + (2\varphi_1\varphi_2 + \frac{4}{\alpha_1}\varphi_1\varphi_2 + \alpha_1a_1\varphi_1 + 2\alpha_1b_1\varphi_0\varphi_1 + \\ &+ \alpha_1c_1\varphi_0\psi_1 + \alpha_1c_1\varphi_1\psi_0)x + (2\varphi_2^2 + \frac{4}{\alpha_1}\varphi_2^2 + \alpha_1a_1\varphi_2 + \\ &+ \alpha_1b_1\varphi_1^2 + 2\alpha_1b_1\varphi_0\varphi_2 + \alpha_1c_1\varphi_0\psi_2 + \alpha_1c_1\varphi_2\psi_0 + \\ &+ \alpha_1c_1\varphi_1\psi_1)x^2 + (2\alpha_1b_1\varphi_1\varphi_2 + \alpha_1c_1\varphi_1\psi_2 + \alpha_1c_1\varphi_2\psi_1)x^3 + \\ &+ (\alpha_1b_1\varphi_2^2 + \alpha_1c_1\varphi_2\psi_2)x^4, \end{aligned} \quad (10)$$

$$\dot{\psi}_0(t) + \dot{\psi}_1(t)x + \dot{\psi}_2(t)x^2 = 2\psi_0\psi_1 + \frac{1}{\alpha_2}\psi_1^2 + \alpha_2a_2\psi_0 + \alpha_2b_2\psi_0^2 +$$

$$\begin{aligned}
& + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \psi_0 + (2\psi_1 \psi_2 + \frac{4}{\alpha_2} \psi_1 \psi_2 + \alpha_2 a_2 \psi_1 + 2\alpha_2 b_2 \psi_0 \psi_1 + \\
& + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \psi_1 + \alpha_2 c_2 \varphi_1 \psi_0) x + (2\psi_2^2 + \frac{4}{\alpha_2} \psi_2^2 + \alpha_2 a_2 \psi_2 + \\
& + \alpha_2 b_2 \psi_1^2 + 2\alpha_2 b_2 \psi_0 \psi_2 + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \psi_2 + \alpha_2 c_2 \varphi_2 \psi_0 + \\
& + \alpha_2 c_2 \varphi_1 \psi_1) x^2 + (2\alpha_2 b_2 \psi_1 \psi_2 + \alpha_2 c_2 \varphi_1 \psi_2 + \alpha_2 c_2 \varphi_2 \psi_1) x^3 + \\
& + (\alpha_2 b_2 \psi_2^2 + \alpha_2 c_2 \varphi_2 \psi_2) x^4. \tag{11}
\end{aligned}$$

Розчеплення виразів (10)–(11) за степенями x веде до 10 ЗДР та алгебраїчних рівнянь для функцій $\varphi_i(t)$, $\psi_i(t)$, $i = 0, 1, 2$. Аналіз показує, що ця система рівнянь є сумісною лише у випадку таких співвідношень між коефіцієнтами системи (3):

$$\begin{aligned}
\alpha_1 a_1 &= \alpha_2 a_2, \quad \alpha_1 c_1 = \alpha_2 b_2, \quad \alpha_2 c_2 = \alpha_1 b_1, \\
1 + \frac{2}{\alpha_1} &= \left(1 + \frac{2}{\alpha_2}\right) \left(-\frac{b_1}{c_1}\right). \tag{12}
\end{aligned}$$

Враховуючи ці співвідношення, для знаходження функцій φ_0 , ψ_0 , φ_1 отримуємо систему ЗДР:

$$\begin{aligned}
\dot{\varphi}_0 &= 2C_0 \varphi_0 \varphi_1 + \frac{1}{\alpha_1} \varphi_1^2 + \alpha_1 a_1 \varphi_0 + \alpha_1 b_1 \varphi_0^2 + \alpha_2 b_2 \varphi_0 \psi_0, \\
\dot{\psi}_0 &= -2C_0 \frac{b_1}{c_1} \psi_0 \varphi_1 + \frac{1}{\alpha_2} \left(\frac{b_1}{c_1}\right)^2 \varphi_1^2 + \alpha_1 a_1 \psi_0 + \alpha_2 b_2 \psi_0^2 + \alpha_1 b_1 \varphi_0 \psi_0, \\
\dot{\varphi}_1 &= 2\left(1 + \frac{1}{\alpha_1}\right) \varphi_1 \varphi_2 + \alpha_1 a_1 \varphi_1 + \alpha_2 b_2 \varphi_1 \psi_0 + \alpha_1 b_1 \varphi_0 \varphi_1, \tag{13}
\end{aligned}$$

а решту функцій знаходимо за формулами:

$$\varphi_2 = C_0 \varphi_1, \quad \psi_1 = -\frac{b_1}{c_1} \varphi_1, \quad \psi_2 = -\frac{b_1}{c_1} C_0 \varphi_1,$$

де C_0 – довільна стала.

Таким чином, маючи довільний розв'язок системи ЗДР (13), отримуємо розв'язок системи (1) з умовами (12) на коефіцієнти за формулами:

$$\begin{aligned}
U &= (\varphi_0 + \varphi_1 x + C_0 \varphi_1 x^2)^{\frac{1}{\alpha_1}}, \\
V &= \left(\psi_0 - \frac{b_1}{c_1} \varphi_1 x - \frac{b_1}{c_1} C_0 \varphi_1 x^2\right)^{\frac{1}{\alpha_2}}.
\end{aligned}$$

Провівши аналогічні викладки у випадку анзацу (7), отримуємо таку систему ЗДР для знаходження функцій φ_0 , ψ_0 , φ_1 :

$$\dot{\varphi}_0 = \alpha_1 a_1 \varphi_0 + \alpha_1 b_1 \varphi_0^2 + \alpha_1 c_1 \varphi_0 \psi_0 - \frac{4}{\alpha_1} \gamma^2 C_0 \varphi_1^2,$$

$$\begin{aligned}\dot{\varphi}_0 &= \alpha_1 a_1 \psi_0 + \alpha_2 b_2 \psi_0^2 + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \psi_0 - \frac{4}{\alpha_2} \gamma^2 \kappa^2 C_0 \varphi_1^2, \\ \dot{\varphi}_1 &= \alpha_1 a_1 \varphi_1 + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \varphi_1 + \alpha_1 c_1 \varphi_1 \psi_0,\end{aligned}\quad (14)$$

а для знаходження решти функцій отримуємо співвідношення:

$$\varphi_2 = C_0 \varphi_1, \quad \psi_1 = \kappa \varphi_1, \quad \psi_2 = \kappa C_0 \varphi_1,$$

де $C_0 = \text{const}$. Таку редукцію можна здійснити лише у випадку, коли коефіцієнти (3) задовольняють умови:

$$\begin{aligned}\alpha_1 a_1 &= \alpha_2 a_2, \quad \gamma^2 = \alpha_1 (\alpha_1 b_1 - \alpha_2 c_2) = \alpha_2 (\alpha_2 b_2 - \alpha_1 c_1) > 0, \\ \kappa &= -\frac{\alpha_1 (\alpha_1 b_1 - \alpha_2 c_2) + 2\alpha_1 b_1 - \alpha_2 c_2}{\alpha_1 c_1} = \\ &= -\frac{\alpha_2 (\alpha_2 b_2 - \alpha_1 c_1) + 2\alpha_2 b_2 - \alpha_1 c_1}{\alpha_2 c_2}.\end{aligned}\quad (15)$$

Отже, довільний розв'язок системи (14) (з умовами (15) на коефіцієнти) породжує розв'язок системи (1) такого вигляду:

$$\begin{aligned}U &= (\varphi_0 + \varphi_1 e^{\gamma x} + C_0 \varphi_1 e^{-\gamma x})^{\frac{1}{\alpha_1}}, \\ V &= (\psi_0 + \kappa \varphi_1 e^{\gamma x} + \kappa C_0 \varphi_1 e^{-\gamma x})^{\frac{1}{\alpha_2}}.\end{aligned}$$

Врешті-решт, у випадку використання анзацу (8), отримуємо таку систему ЗДР для функцій φ_0 , ψ_0 , φ_1 :

$$\begin{aligned}\dot{\varphi}_0 &= \alpha_1 a_1 \varphi_0 + \alpha_1 b_1 \varphi_0^2 + \alpha_1 c_1 \varphi_0 \psi_0 + \frac{1}{\alpha_1} \gamma^2 \varphi_1^2 (1 + C_0^2), \\ \dot{\psi}_0 &= \alpha_1 a_1 \psi_0 + \alpha_2 b_2 \psi_0^2 + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \psi_0 + \frac{1}{\alpha_2} \gamma^2 \kappa^2 \varphi_1^2 (1 + C_0^2), \\ \dot{\varphi}_1 &= \alpha_1 a_1 \varphi_1 + \alpha_2 c_2 \varphi_0 \varphi_1 + \alpha_1 c_1 \varphi_1 \psi_0,\end{aligned}\quad (16)$$

а решта функцій визначаються за формулами:

$$\varphi_2 = C_0 \varphi_1, \quad \psi_1 = \kappa \varphi_1, \quad \psi_2 = \kappa C_0 \varphi_1,$$

причому таку редукцію можна здійснити лише у випадку, коли коефіцієнти (3) задовольняють умови:

$$\begin{aligned}\alpha_1 a_1 &= \alpha_2 a_2, \quad \gamma^2 = \alpha_1 (\alpha_2 c_2 - \alpha_1 b_1) = \alpha_2 (\alpha_1 c_1 - \alpha_2 b_2) > 0, \\ \kappa &= -\frac{2\alpha_1 b_1 - \alpha_1 (\alpha_2 c_2 - \alpha_1 b_1) - \alpha_2 c_2}{\alpha_1 c_1} =\end{aligned}$$

$$= -\frac{\alpha_2 c_2}{2\alpha_2 b_2 - \alpha_2(\alpha_1 c_1 - \alpha_2 b_2) - \alpha_1 c_1}, \quad (17)$$

Отже, довільний розв'язок системи (16) породжує розв'язок системи (1) (з умовами (17) на коефіцієнти) вигляду:

$$U = (\varphi_0 + \varphi_1 \cos(\gamma x) + C_0 \varphi_1 \sin(\gamma x))^{\frac{1}{\alpha_1}},$$

$$V = (\psi_0 + \kappa \varphi_1 \cos(\gamma x) + \kappa C_0 \varphi_1 \sin(\gamma x))^{\frac{1}{\alpha_2}}.$$

Нами також встановлено, що за допомогою анзаців (6) і (9) можливо провести редукцію системи (3) до систем ЗДР лише у випадку, коли вони стають частинними випадками відповідно анзаців (5) і (7).

3. Точні розв'язки. Отримані системи ЗДР (13), (14), (16) є нелінійними і жодна з них в загальному вигляді не інтегрується в термінах елементарних функцій. Проте нам вдалося знайти випадки, коли можна знайти їх частинні розв'язки. Зокрема для системи (14) при $C_0 = 0$ можна побудувати її частинні розв'язки, наклавши деякі додаткові умови на коефіцієнти.

I. Нехай $a_2 = -a_1$, $b_1 = b_2 = c_1 = c_2 = b$, $\alpha_1 = \pm\sqrt{2}$, $\alpha_2 = \mp\sqrt{2}$, $\kappa = -(2 \pm \sqrt{2} + 3)$. При цих умовах отримуємо розв'язки системи (14) вигляду

$$\varphi_0 = C_1 e^{\pm\sqrt{2}a_1 t}, \quad \psi_0 = -C_1 e^{\pm\sqrt{2}a_1 t},$$

$$\varphi_1 = C_2 \exp\left(\pm\sqrt{2}a_1 t - \frac{2bC_1}{a_1} e^{\pm\sqrt{2}a_1 t}\right).$$

У підсумку отримуємо відповідні розв'язки

$$U^{\pm\sqrt{2}} = u = C_1 e^{\pm\sqrt{2}a_1 t} +$$

$$+ C_2 \exp\left(\pm\sqrt{2}a_1 t - \frac{2bC_1}{a_1} e^{\pm\sqrt{2}a_1 t} \pm \sqrt{2}b \pm \sqrt{2}x\right),$$

$$V^{\mp\sqrt{2}} = v = -C_1 e^{\pm\sqrt{2}a_1 t} + \quad (18)$$

$$+ \kappa C_2 \exp\left(\pm\sqrt{2}a_1 t - \frac{2bC_1}{a_1} e^{\pm\sqrt{2}a_1 t} \pm \sqrt{2}b \pm \sqrt{2}x\right),$$

де $C_1 \geq 0$, C_2 – довільні сталі, системи

$$U_t = (U^{\pm\sqrt{2}} U_x)_x + U(a_1 + bU^{\pm\sqrt{2}}) + bUV^{\mp\sqrt{2}},$$

$$V_t = (V^{\mp\sqrt{2}} V_x)_x + V(-a_1 + bV^{\mp\sqrt{2}}) + bVU^{\pm\sqrt{2}}.$$

II. Нехай $a_2 = -a_1(\alpha_1 + 1) \neq 0$, $b_1 = b_2 = 0$, $c_1 = c_2 = c$ та $\alpha_2 = -\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}$. Тоді розв'язками системи (14) є

$$\begin{aligned} \varphi_0 &= (1 + \alpha_1)a_1 e^{\alpha_1 a_1 t} A(t), & \psi_0 &= -a_1 e^{\alpha_1 a_1 t} A(t), \\ \varphi_1 &= C_2 c^2 e^{\alpha_1 a_1 t} A^2(t), \end{aligned}$$

де $A(t) = (ce^{\alpha_1 a_1 t} + C_1 a_1 (1 + \alpha_1))^{-1}$ і C_1, C_2 – довільні сталі.

У підсумку отримуємо відповідні розв'язки

$$\begin{aligned} U^{\alpha_1} = u &= (1 + \alpha_1)a_1 e^{\alpha_1 a_1 t} A(t) + C_2 c^2 e^{\alpha_1 a_1 t} A^2(t) e^{\pm \sqrt{\frac{c}{1+\alpha_1}} \alpha_1 x}, \\ V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}} = v &= -a_1 e^{\alpha_1 a_1 t} A(t) - C_2 c^2 e^{\alpha_1 a_1 t} A^2(t) e^{\pm \sqrt{\frac{c}{1+\alpha_1}} \alpha_1 x} \end{aligned} \quad (19)$$

системи

$$\begin{aligned} U_t &= (U^{\alpha_1} U_x)_x + a_1 U + c U V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}}, \\ V_t &= (V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}} V_x)_x - (\alpha_1 + 1)a_1 V + c V U^{\alpha_1}. \end{aligned}$$

III. Нехай $a_1 = a_2 = b_1 = b_2 = 0$, $c_1 = c_2 = c$ та $\alpha_2 = -\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}$. Розв'язками системи (14) є

$$\varphi_0 = \frac{1 + \alpha_1}{\alpha_1 c (t - t_0)}, \quad \psi_0 = -\frac{1}{\alpha_1 c (t - t_0)}, \quad \varphi_1 = \frac{C_1}{(t - t_0)^2}.$$

Отже, розв'язками системи

$$\begin{aligned} U_t &= (U^{\alpha_1} U_x)_x + c U V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}}, \\ V_t &= (V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}} V_x)_x + c V U^{\alpha_1}, \end{aligned}$$

є функції

$$\begin{aligned} U^{\alpha_1} = u &= \frac{1 + \alpha_1}{\alpha_1 c (t - t_0)} + \frac{C_1}{(t - t_0)^2} e^{\pm \sqrt{\frac{c}{\alpha_1+1}} \alpha_1 x}, \\ V^{-\frac{\alpha_1}{\alpha_1+1}} = v &= -\frac{1}{\alpha_1 c (t - t_0)} + \frac{C_1}{(t - t_0)^2} e^{\pm \sqrt{\frac{c}{\alpha_1+1}} \alpha_1 x}. \end{aligned} \quad (20)$$

Важливо відзначити, що розв'язки (19) (при $C_1 c a_1 (1 + \alpha_1) < 0$) та (20) є прикладами вибухаючих розв'язків спеціального типу – неодночасно вибухаючі (non-simultaneous blow-up), які порівняно недавно стали вивчатися (див. [4, 5]). Справді при $\alpha_1 > 0$ компонента U

в (19) і (20) перетворюється в нескінченність відповідно за скінченний проміжок часу $t = \frac{1}{\alpha_1 a_1} \ln \left| \frac{C_1 a_1 (1 + \alpha_1)}{c} \right|$ та $t = t_0$. Одночасно компонента V залишається обмеженою. Якщо ж $-1 < \alpha_1 < 0$, то за скінченний проміжок часу “вибухає” компонента V , а компонента U залишається обмеженою. Врешті-решт при $\alpha_1 < -1$ цей ефект не одночасного вибухання зникає, а U та V стають обмеженими для будь-якого скінченного моменту часу t .

- [1] Murray J.D. *Mathematical biology*. – Berlin: Springer, 1989. – 750 p.
- [2] Cherniha R.M., King J.R. Nonlinear reaction-diffusion systems with variable diffusivities: Lie symmetries, ansätze and exact solutions // *J. Math. Anal. Appl.* – 2005. – **308**. – P. 11–35.
- [3] Cherniha R.M. A constructive method for construction of new exact solutions of nonlinear evolution equations // *Rep. Math. Phys.* – 1996. – **38**. – P. 301–312.
- [4] Quiros F., Rossi J.D. Non-simultaneous blow-up in a semilinear parabolic system // *Z. Angew. Math. Phys.* – 2001. – **52**. – P. 342–346.
- [5] Brändle C., Quiros F., Rossi J.D. The role of non-linear diffusion in non-simultaneous blow-up // *J. Math. Anal. Appl.* – 2005. – **308**. – P. 92–104.